

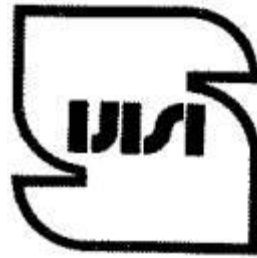

جمهوری اسلامی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

شماره استاندارد ایران

723

ویژگیهای گلیمهای دستباف

تجدید نظر دوم

چاپ سوم

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تنها سازمانی است در ایران که بر طبق قانون میتواند استاندارد رسمی فرآورده‌ها را تعیین و تدوین و اجرای آنها را با کسب موافقت شورایی عالی استاندارد اجباری اعلام نماید. وظایف و هدفهای موسسه عبارتست از:

(تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی - انجام تحقیقات بمنظور تدوین استاندارد بالا بردن کیفیت کالاهای داخلی، کمک به بهبود روشهای تولید و افزایش کارائی صنایع در جهت خودکفائی کشور - ترویج استانداردهای ملی - نظارت بر اجرای استانداردهای اجباری - کنترل کیفی کالاهای صادراتی مشمول استانداردهای اجباری و جلوگیری از صدور کالاهای نامرغوب به منظور فراهم نمودن امکانات رقابت با کالاهای مشابه خارجی و حفظ بازارهای بین المللی کنترل کیفی کالاهای وارداتی مشمول استاندارد اجباری به منظور حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان داخلی و جلوگیری از ورود کالاهای نامرغوب خارجی راهنمایی علمی و فنی تولیدکنندگان، توزیع کنندگان و مصرف کنندگان - مطالعه و تحقیق درباره روشهای تولید، نگهداری، بسته بندی و ترابری کالاهای مختلف - ترویج سیستم متریک و کالیبراسیون وسایل سنجش - آزمایش و تطبیق نمونه کالاها با استانداردهای مربوط، اعلام مشخصات و اظهارنظر مقایسه‌ای و صدور گواهینامه‌های لازم) .

موسسه استاندارد از اعضاء سازمان بین المللی استاندارد می باشد و لذا در اجرای وظایف خود هم از آخرین پیشرفتهای علمی و فنی و صنعتی جهان استفاده می نماید و هم شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور را مورد توجه قرار می دهد.

اجرای استانداردهای ملی ایران به نفع تمام مردم و اقتصاد کشور است و باعث افزایش صادرات و فروش داخلی و تأمین ایمنی و بهداشت مصرف کنندگان و صرفه جوئی در وقت و هزینه ها و در نتیجه موجب افزایش درآمد ملی و رفاه عمومی و کاهش قیمتتها می شود.

کمیسیون استاندارد و ویژگیهای گلیمهای دست‌باف (تجدید نظر)

رئیس

سید صدر-سید مهندس نساجی سازمان صنایع دستی
محمود

اعضاء

صدری -نسرین فوق لیسانس شرکت شوبات و مشاور موسسه استاندارد و تحقیقات

داناىى-محمد نساىى صنعتى ايران
مهندس نساىى موسسه استاندارد و تحقيقات صنعتى ايران

دبىر
يحيى زاده - مهندس نساىى موسسه استاندارد و تحقيقات صنعتى ايران
سودابه

فهرست مطالب

ویژگیهای گلیم دست باف

هدف و دامنه کاربرد

تعاریف و اصطلاحات

ویژگیها

عیوب

بسته بندی و نشانه گذاری

نمونه برداری

شرایط آزمون

بسمه تعالی

پیشگفتار

استاندارد ویژگیهای گلیم های دست بافت که نخستین بار در سال 1350 تهیه گردید براساس پیشنهادهای رسیده و بررسی و تأیید کمیسیون فنی نساجی برای دومین بار مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در یکمین اجلاس کمیته ملی استاندارد صنایع دستی مورخ 1376/12/4 تصویب شد ، اینک به استناد بند 1 ماده 3 قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه سال 1371 بعنوان استاندارد رسمی ایران منتشر میگردد.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با پیشرفتهای ملی و جهانی در زمینه صنایع و علوم، استانداردهای ایران در مواقع لزوم مورد تجدیدنظر قرار خواهند شد و هرگونه پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استاندارد برسد در تجدیدنظر بعدی مورد توجه واقع خواهد شد.

بنابراین برای مراجعه به استانداردهای ایران باید همواره از آخرین چاپ و تجدیدنظر آنها استفاده کرد.

در تهیه و تجدید نظر این استاندارد سعی شده است که ضمن توجه به شرایط موجود و نیازهای جامعه حتی المقدور بین این استاندارد و استاندارد کشورهای صنعتی و پیشرفته هماهنگی ایجاد شود.

لذا با بررسی امکانات و مهارتهای موجود و اجرای آزمایشهای لازم این استاندارد تهیه گردیده است.

ویژگیهای گلیم دست باف

1- هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد تعیین ویژگیها، روش آزمون، نمونه برداری، بسته بندی و علامتگذاری انواع گلیم های دست باف می باشد.

این استاندارد مورد کلیه گلیم های دست باف تهیه شده از صد در صد الیاف حیوانی (تار و پود از جنس الیاف حیوانی) و گلیم های تهیه شده از الیاف حیوانی و پنبه ای (تار از جنس پنبه و پود از جنس الیاف حیوانی) قابل اجرا می باشد.

2- تعاریف و اصطلاحات

در این استاندارد واژه ها و اصطلاحات با تعاریف زیر بکار می رود:

1-2- بهر : عبارتست از کالاهایی که با مواد اولیه مشابه و تحت شرایط یکسان تولید ساخته شده باشند.

- 2-2- تکس¹: بیان کننده نمره نخ (وزن مخصوص خطی) بوده و عبارت از وزن 1000 متر نه بر حسب گرم می باشد.
- 2-3- دنیر²: بیان کننده نمره نخ بوده و عبارت از وزن 9000 متر نخ بر حسب گرم می باشد.
- 2-4- نمره نخ در سیستم متریک³: طولی از نخ بر حسب متر که وزن آن یک گرم باشد.
- 2-5- گلیم: عبارتست از زیرانداز بافته شده ای که هر دو روی آن بصورت یکسان قابل استفاده باشد.
- 2-6- گلیم تهیه شده از صد در صد الیاف حیوانی: گلیمی است که تار و پود آن صد در صد از الیاف حیوانی تهیه شده باشد.
- 2-7- گلیم تهیه شده از الیاف حیوانی - پنبه ای: گلیمی است که تار آن از جنس پنبه و پود آن از جنس الیاف حیوانی باشد.
- 2-8- الیاف حیوانی: عبارتست از الیاف پروتئینی که از بدن چهارپایان زنده چون گوسفند، شتر، بز، کشمیر و موهر تهیه می گردد.
- 2-9- دم گره: دو سر آزاد نخ پس از گره زدن، دم گره نامیده می شود.
- 3-10- سره: عبارت است از اضافه سطح که در اثر کشیدگی یا کوبیدگی در گلیم بوجود می آید. در صورتی که سره در راستای چله ها باشد، سره در طول نامیده می شود. و در صورتیکه سره در راستای عرض باشد، سره در عرض نامیده می شود.
- 2-11- نخ نما یا سفیدک: عبارتست از نمایان بودن چله ها در حین بافت گلیم
- 2-12- قلاب زدن: نیم دور گردش دو پود به دور یکدیگر ضمن هر پنج رج بافت گردش حول یک نخ تار به منظور جلوگیری از ایجاد شکاف بلند در سطح گلیم.
- 2-13- رج: عبارتست از حرکت افقی نخ پود الوان بر حسب نقشه و طرح از میان چله ها (از ابتدای سمت راست تا انتهای سمت چپ و برعکس).
- 2-14- دو گره: عبارتست از یک رج بافت با ایجاد قلاب به دور 2 تا 4 نخ چله که برای جلوگیری از شکافته شدن گلیم پیش بینی میگردد.
- 2-15- شیرازه: عبارتست از بیرونی ترین چله های طرفین گلیم که توسط نخ پود متعلق به بیرونی ترین طرح به بقیه چله ها محکم می گردد.
- معمولا ضخامت هر یک از شیرازه ها سه برابر ضخامت هر چله می تواند باشد.
- 2-16- چله در گلیم عبارتست از نخ پشمی یا پنبه ای چندلا بهم تابیده شده ای که پس از دواندن به دور دار گلیم بافی با خامه بر حسب طرح، بافت محکمی را ارائه می دهد.

17-2- گره عبارتست از اتصال دو سر نخ پاره به یکدیگر.

18-2- ساده بافی عبارتست از بافت ساده شروع و خاتمه زمینه گلیم.

3- ویژگیها

1-3- نوع بافت : ساده

2-3- ابعاد : طبق توافق خریدار و فروشنده

3-3- ثبات رنگ : درجه تغییر رنگ و درجه لکه گذاری گلیم در برابر عوامل مختلف طبیعی، مکانیکی و شیمیایی باید طبق جدول شماره (1) باشد:

جدول شماره (1)

ردیف	عوامل مختلف	حداقل درجه لکه گذاری	حداقل درجه تغییر رنگ	روش آزمون طبق استانداردهای ملی ایران
1	نور	-	5	۲۰۵
2	شستشو	۲	۴	۱۸۹
3	مالش (خشک و مرطوب)	۲	۴	۲۰۴

4-3- طول ریشه در دو سر گلیم می تواند 10 ± 2 سانتی متر در هر طرف باشد.

5-3- جهت پیشگیری از ایجاد شکافهای بلند حداقل هر پنج رج یکبار عمل قلاب زدن در بافت پیشنهاد می گردد.

6-3- جنس : گلیم های دست باف به سه دسته به شرح زیر تقسیم میشوند:

1-6-3- گلیم های تهیه شده از صد در صد الیاف حیوانی:

1-1-6-3- چله باید از الیاف حیوانی سفید یا خودرنگ حاصل از چهارپایان زنده با نمره $10/2$ یا $10/3$ متریک (معمولا پرتاب) باشد (طبق استاندارد ملی ایران به شماره 456 و...)

2-1-6-3- نخ پود باید از الیاف حیوانی سفید یا خودرنگ و یا رنگریزی شده حاصل از چهارپایان زنده با نمره $20/2$ تا $5/2$ متریک (معمولا تابیده) باشد (طبق استاندارد ملی ایران به شماره 456 و...)

2-6-4- گلیم های تهیه شده از الیاف حیوانی با تار پنبه ای.

3-6-2-1- چله باید از پنبه خالص (مطابق استاندارد ملی ایران به شماره 2660) بوده و نمره آن می تواند 20/10، 10/9، 20/12، 20/15 و یا 20/18 انگلیسی تاییده شده باشد.

3-6-2-2- نخ پود باید از الیاف حیوانی سفید یا رنگی حاصل از چهارپایان زنده با نمره 20/2 تا 5/2 متریک رنگی باشد (مطابق استاندارد ملی ایران به شماره 456 و...)

یادآوری - روش آزمون اندازه گیری نمره نخ طبق استاندارد ملی ایران به شماره 28 می باشد.

4- عیوب

مقدار سره طولی یا عرضی مجاز (مطابق بند 2-1) برای گلیم 2% طول یا عرض می باشد.

- تعداد گره در چله در سطح گلیم می تواند حداکثر دو گره در سطح گلیم باشد.

- جمع سفیدک پراکنده در سطح گلیم (مطابق بند 2-12) نباید بیش از $\frac{1}{15}$ کل سطح گلیم باشد.

- شیرازه ها یا لبه های طرفین گلیم باید خط صافی را تشکیل دهند.

- در صورتیکه دو سر گلیم دو گره زده شده باشد، باید بصورت کاملا منظم و بدون گسیختگی باشد.

- فاقد عیوب قابل رؤیت بوده (مانند رفوکاری در گلیم) و دارای زیردستی یکنواخت باشند.

5- بسته بندی و نشانه گذاری

5-1- بسته بندی : گلیم باید بصورت تا شده (ریشه ها در قسمت داخل قرار گیرند) و به تعداد مناسب برحسب نوع رنگ مصرفی (گیاهی یا شیمیایی) و نوع جنس گلیم ابتدا در لفافه کتان یا کنفی و سپس در لفافه پلاستیکی بسته بندی گردند.

5-2- نشانه گذاری : اطلاعات زیر باید بر روی برچسب بطور خوانا و ثابت قید شود:

- نام گلیم (گلیم دست باف)

- جنس گلیم

- رنگ مصرف شده (گیاهی یا شیمیایی)

- ذکر محل تولید و استان مربوطه (نام و نشانی تولیدکننده)

- نام کشور تولیدکننده

- ابعاد

- ذکر کلمه ((ضد بید)) مورد گلیم های پشمی

- ذکر کلمه ((شسته شده))

- نام طرح

- رنگ زمینه و حاشیه

5-3- ویژگیهای زیر باید بطور خوانا و ثابت روی هر کارتن قید گردد:

- نام کالا (گلیم)

- نام کشور سازنده

- تعداد

- وزن خالص

- وزن ناخالص

6- نمونه برداری

6-1- نمونه های مورد آزمون باید معرف واقعی خواص گلیم در بهر بوده و بطور تصادفی انتخاب شوند.

6-2- برای انجام آزمون های لازم، باید از هر بهر طبق استاندارد ملی ایران به شماره 885 نمونه برداری شود.

یادآوری - آزمون های چشمی و ظاهری فقط در محل کارگاه تولید یا انبار انجام می گیرد.

7- شرایط آزمون

آزمونه ها را قبل از انجام آزمون حداقل 24 ساعت در رطوبت نسبی (65 ± 2) درصد و دمای (20 ± 2) درجه سلسیوس (طبق استاندارد ملی ایران به شماره 98) قرار داده و سپس آزمونهای لازم را در این شرایط انجام دهید.

1-**Tex**

2-**Denier**

3-**Metric**

ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

ISIRI NUMBER

723

SPECIFICATION OF HAND - WOVEN GELIMS

Second Revision
Third Edition